Prima instanță: Judecătoria Chişinău (sediul Centru), judecător Țurcan Maria

Dosarul nr. 2a-2037/24
(2-23160959-02-2a-20052024)

D E C I Z I E

3 decembrie 2024 mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

Instanța compusă din:
Președintele completului Ruxanda Pulbere
Judecători Dorin Dulghieru și Andrei Cașcaval

Grefier Daniela Cucerenco

Examinând în ședința de judecată publică cererile de apel declarate de avocatul Osoian Lilian în interesele Petrea Mariei, Țurcan Ninei, Fornea Elenei, Moșneguța Svetlanei, Ucraineț Lidiei, Calugari Olgăi, Odainic Mariei și Tcaci Eugeniei și de reprezentantul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Pantea Daniel,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Petrea Maria, Țurcan Nina, Fornea Elena, Moșneguța Svetlana, Ucraineț Lidia, Calugari Olga, Odainic Maria, Tcaci Eugenia împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Guțu Svetlana, privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești,

împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 14 martie 2024, prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Petrea Maria, Țurcan Nina, Fornea Elena, Moșneguța Svetlana, Ucraineț Lidia, Calugari Olga, Odainic Maria, Tcaci Eugenia împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Guțu Svetlana privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești,-

a c o n s t a t a t:

Argumentele reclamantului:

1. La 10 noiembrie 2023 Petrea Maria, Țurcan Nina, Fornea Elena, Moșneguța Svetlana, Ucraineț Lidia, Calugari Olga, Odainic Maria, Tcaci Eugenia s-au adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Guțu Svetlana, privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.
2. În motivarea cererii de chemare în judecată au indicat că prin Hotărîrea Judecătoriei Botanica din 30 septembrie 1999, menținută prin Decizia Tribunalului Chișinău din 7 februarie 2000 și irevocabilă prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 30 noiembrie 2000, a fost admisă cererea

de chemare în judecată înaintată împotriva S.A. ”SEMNAL” și a fost obligat S.A. ”SEMNAL” să prezinte locatarilor toate documentele necesare pentru privatizarea spațiilor locative în care locuia legal fiecare locatar. La o dată necunoscută, Titlu executoriu nr. 2-1239/1999 a fost transmis la executare de instanța judecătorească din oficiu, însă hotărârea de judecată nu a fost executată și executorul judecătoresc nu a întreprins măsuri în vederea executării acesteia.

3. Au mai indicat că s-au adresat cu plângeri Primăriei și Consiliului municipal Chișinău, executorului judecătoresc Pașa Nicolae și altor autorități, însă răspunsurile s-au motivat prin lipsa posibilităților de a executa hotărârea judecătorească.
4. Au considerat că o autoritate de stat ori societate nu poate să invoce lipsa posibilități de executare ca ”scuză” pentru neexecutarea unei hotărâri judecătorești. Prin omisiunea timp de mai mulți ani de a lua măsurile necesare pentru executarea hotărârilor judecătorești irevocabile în această cauză, autoritățile moldovenești ar putea priva prevederile articolului 6 § 1 al Convenției de toate efectele benefice.
5. Reclamanții au menționeat că le-au fost violate drepturile prevăzute de articolul 6 și 13 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor și Libertăților Fundamentale și de Articolul 1 al Protocolului Adițional la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, și anume: a) dreptul persoanei la judecarea cauzei într-un termen rezonabil, or, actul justițiar nu se finalizează cu pronunțarea hotărîrii de către instanța judecătorească, ci cu executarea ei, astfel, restabilirea persoanei în drepturi; b) dreptul persoanei la judecare sau accesul la justiție; c) dreptul persoanei la protecția proprietății; d) dreptul la un recurs intern efectiv pentru a înceta încălcarea drepturilor sale.
6. În cazul lor nu se execută Hotărârea Judecătoriei Botanica din 30 septembrie 1999 (sau în termen de mai mare de 24 ani nu sunt repuși în drepturi). Pentru reclamanți acest termen este foarte mare, iar dreptul încălcat se manifestă în timp pe o perioadă mare de vreme. Astfel, nu poate fi vorba că se respectă dreptul de acces la justiție, prevăzut de Articolul 6 al Convenției; c) dreptul persoanei la protecția proprietății. Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale și nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa. Cu toate că instanța de judecată a s-a pronunțat în privința obligării S.A. ”SEMNAL” de a le acorda actele pentru privatizarea locuinței, dânșii până la momentul de față nu a intrat în posesia, administrarea și folosința acestor acte. Astfel, există o violare a art. 13 al Convenției și urmează a fi repuși în drepturi, prin compensarea prejudiciului moral și material și compensarea cheltuielilor de judecată.
7. De asemenea, au indicat că se constată o neexecutare continuă (atunci cînd hotărîrea rămîne neexecutată la momentul examinării), termenul nerezonabil se va aprecia doar de la data nașterii obligației de executare (dies a quo) și pînă la ziua adoptării hotărîrii cu privire la o eventuală constatare a violării/neviolării dreptului declarat de Articolul 6 § 1 din Convenție. Fiecare stat trebuie să asigure funcţionarea unor instrumente juridice care să fie adecvate şi suficiente pentru a asigura executarea obligaţiilor pozitive care revin statului (*Ruianu c. României*, § 66). În cauze ca aceasta, în care se cer acţiuni de la un debitor persoană privată, ori o autoritate publică, statul, în calitate de posesor al forţei publice, trebuie să acţioneze diligent pentru a asista creditorul în executarea hotărîrii judecătoreşti (*Fociac* v. *României*, § 70) (*Cebotari şi alţii c. Moldova,* § 40). Deşi debitorul în acest caz era o companie privată, statului pîrît nu a asigurat un mecanism funcţional de executare a unei hotărâri judecătoreşti. O „pretenţie” poate constitui un „bun” în sensul Articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenţie, dacă aceasta este suficient de certă pentru a fi executorie *(Stran Greek Refineries*

and Stratis Andreadis c. Greciei, § 59, *Prodan,* § 59). Prin neexecutarea Hotărârii de judecată, autorităţile naţionale au împiedicat reclamanţii să beneficieze de bunurile sale şi obţină repunerea în drepturile sale patrimoniale în termen rezonabil.

8. Acordarea sumelor cu titlu de prejudiciu material în cauzele care intră în sfera de aplicabilitate a Legii nr. 87 de obicei privesc materia neexecutării sau executării tardive. În acest sens, în toate speţele *versus* Moldova, unde s-a acordat compensaţii pentru prejudiciu material, Curtea Europeană a recunoscut violarea Articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenţie. Aceiaşi situaţie poate fi aplicată referitor la cazul cînd debitorul este obligat a efectua anumite acţiuni, cum este cazul dat. Existenţa titlului executoriu, procedura de executare a căruia a fost iniţiată de reclamant în anul 2000 poate fi evaluat din punct de vedere pecuniar, existînd în acest caz o legătură de cauzalitatea între încălcarea termenului rezonabil și prejudiciu material. Compensaţia acordată după epuizarea remediului intern a fost nerezonabilă în raport cu satisfacţia echitabilă acordată de CtEDO în cauze similare. Despăgubirile morale de 20 000 lei (aproximativ 910 Euro la data pronunţării Deciziei definitive în acest caz) nu prezintă o satisfacţie echitabilă pentru neexecutarea unei hotărîri de judecată în ce priveşte privatizarea locuinţelor într-o perioadă de aproximativ 24 ani. De regulă în materia de neexecutare sau executare tardivă, calculele prejudiciului moral se fac potrivit anilor (lunilor) de neexecutare cu luarea în consideraţie a mizei pentru reclamant. Potrivit jurisprudenţei Curţii Europene versus Moldova aceste au fost calculate între 1000 EURO (în mediu pentru 4 ani de neexecutare) şi 3000 EURO (pentru în mediu de 11 ani de neexecutare). Cel mai mare prejudiciu în materia neexecutării a fost acordat în speţa *Muhin,* 6500 EURO, pentru 11 ani de neexecutare a unei hotărîri de acordare de spaţii locative de către autorităţile locale. În privinţa încasării despăgubirilor morale reclamanții reiterează că la aprecierea cuantumului nu s-a ţinut cont de durata termenului de neexecutare, importanţa pentru reclamant a obiectului executării (miza pentru reclamant) şi alte aspecte individuale. Instanţa de fond nu a luat în consideraţie faptul că hotărîrea de judecată nu este executată pînă-n prezent, existînd o încălcare continuă. În acest sens reclamanții consideră că 20 000 de lei (aproximativ 910 Euro la data pronunţării Deciziei definitive în acest caz) nu este o sumă care constituie satisfacţie echitabilă în privinţa prejudiciului moral deoarece a fost afectată grav starea familiară a reclamanţilor. Au fost antrenaţi într-un set de proceduri istovitoare la nivel naţional. Prejudiciul material a fost respins de instanţele naţionale deşi debitorul companie privată era solvabilă. În materia neexecutării sau executării tardive Curtea Europeană a satisfăcut pretenţiile materiale ale reclamanţilor fiindu-le compensate uneori echivalentul hotărîrii rămase neexecutată şi, dacă a fost cazul, penalităţi pentru neexecutare. Curtea reiterează că o hotărâre în care ea constată o violare impune statului pîrît o obligaţie legală de a pune capăt violării şi a repara consecinţele acesteia, în aşa mod, încît să restabilească pe cat e posibil situaţia existentă înainte de violare (a se vedea *Former King of Greece and Others* v. *Greece* [GC] (satisfacţie echitabilă), *****701/94, § 72).
9. Au mai susținut că plata compensației nu a fost făcută prompt, (adică nu s-a realizat peste termenul de 6 luni după pronunțarea Deciziei Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova din 24 decembrie 2013), data la care această hotărâre a devenit executorie. În conformitate cu jurisprudența constantă a Curții Europene, obligarea reclamanților de a epuiza o nouă cale de recurs, care a apărut în rezultatul adoptării unei noi reglementări, a reprezentat o împovărare (Hotărîrea CEDO din 28 octombrie 1999 pe cererea nr. 28342/95 Brumărescu versus România, paragraful 50), reclamanții fiind obligați să epuizeze noua cale de recurs instituită prin Lege nr. 87 din 21.04.2011 (care, în speță, nu reprezintă o nouă cale de recurs eficient), a

fost constrîns să parcurgă încă odată toate procedurile în fața instanțelor judecătorești naționale și se suporte cheltuieli suplimentare de judecată. În consecință, reclamantul a suportat cheltuieli suplimentare, a consumat timp pentru parcurgerea procedurilor judiciare și nu a obținut repunerea în drepturile violate. În asemenea circumstanțe, este evident faptul că reclamanții nu au dispus de căi efective de recurs interne în baza art. 13 din Convenție (dreptul la un recurs efectiv) pentru a preveni continuarea încălcării drepturilor sale garantate prin articolul 6 § 1 din Convenție și art. 1 al Protocolului nr. 1 adițional la Convenție: dreptul la un proces în termen rezonabil și dreptul la proprietate. Reclamanții abordează întrebarea despăgubirilor și solicită următoarele: (1) Dauna pecuniară, adică prejudiciu de fapt provenite în consecința încălcărilor menționate; (2) Dauna non-pecuniară, se are în vedere despăgubiri pentru suferință și neplăcerile cauzate de încălcare; (3) Costul și cheltuielile suportate în legătură cu adresarea în instanța de judecată. *Maria Petrea*- (1) O persoană. Prețul de cost al apartanmentului-40 000 Euro; (2) Prejudiciul moral -100 000 lei; (3) Cheltuieli de judecată-7000 lei. *Nina Țurcan*-(1) o persoană 40 000 Euro; (2) 100 000 lei; (3) 7000 lei. *Elena Fornea*-(1) 54 persoane. 54448 Euro; (2) 100 000 lei; (3) 7000 lei. Svetlana Moșneguța -(1) 3 persoane 45 000 Euro; (2) 100 000 lei; (3) 7000 lei. *Lidia Ucraineț*- (1) 6 persoane. 54 448 Euro; (2) 100 000 lei; (3) 7000 lei. Olga Calugari-(1) 2 persoane. 40 000 Euro; (2) 100 000 lei; (3) 7000 lei. *Maria Odainic*-(1) O persoană. 40 000 Euro; (2) 100 000 lei; (3) 7000 lei. *Eugenia Tcaci* –(1) 2 persoane 50 000 Euro; (2) 100 000 lei; (3) 7000 lei.

10. În drept reclamanții Maria Petrea, Țurcan Nina, Fornea Elena, Moșneguța Svetlana, Ucraineț Lidia, Calugari Olga, Odainic Maria, Tcaci Eugenia au invocat Articolul 1 al Protocolului 1 Adițional la Convenție; art. art. 6 și 13 CEDO; Legea nr. 87 din 21.04.2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătoreşti și au solicitat: - constatarea faptului de violare a drepturilor prevăzute la Articolul 6, 13 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale și Articolul 1 al Protocolului Adițional la Conveția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale de către statul – Republica Moldova; - obligarea Statului Republica Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova conform Legii nr. 87 de a recupera pentru neexecutarea Hotărîrii Judecătoriei Botanica din 30 septembrie 1999, prejudiciul moral a cîte 100 000 lei pentru fiecare, cheltuielile de judecată a cîte 7000 lei pentru fiecare și prejudiciul material după cum urmează: *Maria* Petrea - 40 000 euro, Țurcan Nina - 40 000 euro, Fornea Elena - 54448 euro, Moșneguța Svetlana - 45 000 euro, Ucraineț Lidia - 54 448 euro, Calugari Olga - 40 000 euro, Odainic Maria - 40 000 euro, Tcaci Eugenia - 50 000 euro.

Poziția instanței de fond:

11. Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 14 martie 2024 s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Petrea Maria, Țurcan Nina, Fornea Elena, Moșneguța Svetlana, Ucraineț Lidia, Calugari Olga, Odainic Maria, Tcaci Eugenia împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Guțu Svetlana privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești, s-a constatat faptul încălcării de către statul Republica Moldova a dreptului reclamanților Petrea Mariei, Țurcan Nina, Fornea Elena, Moșneguța Svetlana, Ucraineț Lidia, Calugari Olga, Odainic Maria, Tcaci Eugenia la executarea în termen rezonabil a hotărârii Judecătoriei Botanica,

mun. Chișinău din 30 septembrie 1999 și faptul violării drepturilor reclamanților, prevăzute de Articolul 6, 13 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale și articolul 1 al Protocolului Adițional la Convenție și s-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul Petrea Mariei suma de 12 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, suma de 3500 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, iar în total suma de 15500 (cincisprezece mii cinci sute) lei; în beneficiul Turcan Ninei suma de 12 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, suma de 3500 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, iar în total suma de 15500 (cincisprezece mii cinci sute) lei; în beneficiul Fornea Elenei suma de 12 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, suma de 3500 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, iar în total suma de 15500 (cincisprezece mii cinci sute) lei; în beneficiul Moșneguța Svetlanei suma de 12 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, suma de 3500 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, iar în total suma de 15500 (cincisprezece mii cinci sute) lei, în beneficiul Ucraineț Lidiei suma de 12 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, suma de 3500 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, iar în total suma de 15500 (cincisprezece mii cinci sute) lei; în beneficiul Calugari suma de 12 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, suma de 3500 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, iar în total suma de 15500 (cincisprezece mii cinci sute) lei; în beneficiul Odainic Mariei suma de 12 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, suma de 3500 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, iar în total suma de 15500 (cincisprezece mii cinci sute) lei; în beneficiul Tcaci Eugeniei suma de 12 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, suma de 3500 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, iar în total suma de 15500 (cincisprezece mii cinci sute) lei, în rest, cererea s-a respins ca nefondată.

12. Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a constatat că anterior a mai fost soluționat un litigiu similar, de unde se atestă calitatea de ”creditor” a reclamanților din prezenta cauză, precum și că din Anexa la Hotărîrea din 14 februarie 2023 a CtEDO în cauza Molceanu și alții contra R. Moldova (cererea nr.429/13 și 8 alții, în care se reține, că cererea nr.2156/14 Furculița și alții c. R. Moldova (depuse la 15 aprilie 2014) figurează următorii reclamanți: Petrea Maria, Țurcan Nina, Fornea Elena, Moșneguța Ion - tatăl reclamantei Moșneguța Svetlana, Ucraineț Lidia, Calugari Olga, Odainic Maria, Tcaci Eugenia.
13. Așa dar, instanța a concluzionat că concret în privința reclamanților hotărîrea nr.2-1239/99 din 30 septembrie 1999 n-a fost executată, un termen mai mare de 23 de ani, chiar și după ce Curtea Europeană a constatat acest fapt.
14. Reieșind din cele expuse, instanța a considerat necesar a constata și încălcarea de către stat a dreptului reclamanților, garantat de art.13 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale.
15. Cu referire la despăgubiri, instanța a reținut că prin Hotărîrea CtEDO din 14 februarie 2023, pe lîngă despăgubirile deja acordate reclamanților la nivel intern de a cîte 20 000 lei cu titlu de daună morală, Curtea a mai acordat suplimentar a cîte 1200 euro pentru fiecare reclamant pentru prejudiciu moral. Deci, aceste sume au despăgubit reclamanții pînă la data adoptării acelei Hotărîri.
16. Astfel, instanța a respins orice fel de acordări de despăgubiri suplimentare cu titlu de daună morală pentru perioada anterioară Hotărîrii CtEDO din 14 februarie 2023, deoarece prin hotărîrea sa, Curtea a reținut expres, că va acorda despăgubiri suplimentare despăgubirilor deja acordate reclamanților la nivel intern, întrucât Curtea poate lua în considerare din oficiu întreaga durată a procedurii de executare scursă pînă la această zi (pct.18 a Hotărîrii.).

17. Prin urmare, instanța a luat în considerare doar termenul de neexecutare de la 14 februarie 2023 și pînă la adoptarea prezentei hotărîri, adică un an de zile.
18. Cu referire la pretențiile de reparare a prejudiciului material cu titlu de costuri ale apartamentelor, în dependență de numărul de persoane care constituie componența familiei care locuiesc în aceste apartamente, împreună cu reclamanții instanța, a constatat netemeinica acesteia, indicând că reclamanții au eșuat să probeze suportarea prejudiciului material cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătoreşti, implicit, nu au probat cîte persoane locuiesc în fiecare locuință și că acestea ar locui în mod legal acolo, precum nici n-au prezentat proba costului apartamentelor pe care le solicită, dar cel mai relevant – că prin natura sa, hotărîrea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 30 septembrie 1999 impunea în sarcina pîrîtului executarea unei obligații fără conținut patrimonial, și anume prezentarea documentelor necesare pentru privatizare. Mai mult, chiar dacă ar fi fost înmânate reclamanților actele pentru privatizare, aceasta încă nu înseamnă că toți reclamanții ar fi avut să obțină soluții pozitive de admitere a cererilor de privatizare de la organul competent.
19. Nu în ultimul rînd, instanța de judecată a reținut că și Curtea Europeană a Drepturilor Omului prin Hotărârea din 14 februarie 2023 a statuat la pct.23: ”*În ceea ce privește mai întîi prejudiciul material, Curtea observă că, în acțiunea introdusă de reclamanți în cererea... *****2156/14 în temeiul Legii nr.87/2011, instanțele naționale au respins pretențiile acestora ca fiind nefondate sau speculative...În speță, consideră că elementele de care dispune nu îi permit să se abată de la constatările autorităților interne, care nu par arbitrare sau nerezonabile. Pct.25. În consecință, Curtea respinge pretențiile formulate cu privire la prejudiciul material în cererile *****2156/14*”.

Solicitarea apelanților:

20. Nefiind de acord cu hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 14 martie 2024, avocatul Osoian Lilian în interesele Petrea Mariei, Țurcan Ninei, Fornea Elenei, Moșneguța Svetlanei, Ucraineț Lidiei, Calugari Olgăi, Odainic Mariei și Tcaci Eugeniei a declarat apel împotriva acesteia și a solicitat admiterea apelului, casarea hotărârii instanței de fond în partea respingerii prejudiciului material și admiterii parțiale a prejudiciului moral, cu adoptarea în această parte a unei noi hotărâri privind admiterea integrală a pretenției cu privire la repararea prejudiciului material și moral în cuantumul indicat.
21. Și reprezentantul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Pantea Daniel a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 14 martie 2024, solicitând casarea acesteia și adoptarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii civile intentate la cererea de chemare în judecată înaintată de Petrea Maria, Țurcan Nina, Fornea Elena, Moșneguța Svetlana, Ucraineț Lidia, Calugari Olga, Odainic Maria, Tcaci Eugenia împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Guțu Svetlana privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești.

Argumentele părților:

22. În susținerea apelului, avocatul Osoian Lilian în interesele Petrea Mariei, Țurcan Ninei, Fornea Elenei, Moșneguța Svetlanei, Ucraineț Lidiei, Calugari Olgăi, Odainic Mariei și Tcaci Eugeniei a reiterat circumstanțele de fapt și de drept invocate în cererea de chemare în judecată depusă în instanța de fond, indicând drept temei de declarare a apelului, în esență,

faptul că circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei nu au fost constatate și elucidate pe deplin.

23. La rândul său, reprezentantul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Pantea Daniel, în motivarea apelului a indicat că instanța a încălcat sau a aplicat eronat normele de drept material sau procedural.
24. Astfel, a indicat că garantarea dreptului la executarea hotărârilor judecătorești definitive nu poate obliga un stat să asigure executarea fiecărei hotărâri cu caracter civil, statul fiind obligat de a se dota cu un arsenal juridic adecvat și suficient pentru a asigura respectarea obligațiilor pozitive ce îi revin.
25. Respect, urmează a fi analizat dacă măsurile adoptate de autorități au fost adecvate și suficiente.
26. La caz, din hotărârea din 30 septembrie 1999 nu reiese în mod evident cercul determinant al reclamanților care s-au adresat în anul 1999 la judecătoria Botanica cu acțiunea civilă, iar prin hotărârea irevocabilă din 4 decembrie 2012 s-a dispus încetarea procedurii de executare, pe motiv că documentul executoriu a fost executat.
27. Totodată, a accentuat că prin Hotărîrea CtEDO din 14 februarie 2023 reclamanții deja au fost despăgubiți pentru perioada pa care o invocă în cererea de chemare în judecată.
28. În ședința instanței de apel, apelanții/intimați Petrea Maria, Țurcan Nina, Fornea Elena, Moșneguța Svetlana, Ucraineț Lidia, Calugari Olga, Odainic Maria și Tcaci Eugenia, legal citați despre locul, data și ora acesteia nu s-au prezentat, fiind reprezentați de avocatul Osoian Lilian, care, prezent în ședință a susținut cererea de apel și a solicitat admiterea acesteia în sensul formulat.
29. În ședința instanței de apel, reprezentantul intimatului/apelantului Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Cachița Constantin a solicitat respingerea apelului declarat de avocatul Osoian Lilian, în interesele Petrea Mariei, Țurcan Ninei, Fornea Elenei, Moșneguța Svetlanei, Ucraineț Lidiei, Calugari Olgăi, Odainic Mariei și Tcaci Eugeniei, a susținut cererea de apel înaintată din motivele de fapt și de drept invocate, solicitând admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii instanței de fond, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care cererea de chemare în judecată înaintată de avocatul Osoian Lilian, în interesele Petrea Mariei, Țurcan Ninei, Fornea Elenei, Moșneguța Svetlanei, Ucraineț Lidiei, Calugari Olgăi, Odainic Mariei și Tcaci Eugeniei împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova să fie respinsă integral, ca neîntemeiată.
30. În ședința instanței de apel, intervenientul accesoriu, executorul judecătoresc Guțu Svetlana, fiind legal citată despre locul, data și ora acesteia, nu s-a prezentat și nu a solicitat examinarea acțiunii în ordine de apel în lipsa sa. Instanța de apel, în temeiul art. 379 alin. (2) Cod de procedură civilă, a dispus examinarea apelului în lipsa acestuia.

Aprecierea instanței de apel:

31. Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces și a materialelor din dosar, Colegiul consideră apelurile declarate drept neîntemeiate și care urmează a fi respinse, din următoarele motive.
32. În conformitate cu art. 373 Cod de procedură civilă *„instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au*

importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanţa de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanţă. Instanţa de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situaţie mai dificilă decît aceea din hotărîrea atacată cu apel, cu excepţia cazurilor cînd consimte şi cînd hotărîrea este atacată şi de alţi participanţi la proces".

33. Potrivit art. 385 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă „*instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul și să mențină hotărârea primei instanțe".*
34. Conform dispozițiilor art. 130 alin. (1) Codul de procedură civilă „*instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege".*
35. În temeiul art. 240 alin. (1) Cod de procedură civilă „*la deliberarea hotărîrii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei şi admisibilitatea acţiunii".*
36. Conform art. 239 Cod de procedură civilă *„hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanţa îşi întemeiază hotărîrea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță şi pe probele cercetate în ședință de judecată".*
37. Hotărârea este întemeiată, dacă în ea sunt expuse toate circumstanțele care au importanță la soluționarea cauzei şi care au fost verificate în ședința de judecată multilateral, complet şi au fost elucidate probele privind circumstanțele constatate ale cauzei.
38. Concluziile privind circumstanțele de fapt ale cauzei se motivează în hotărâre prin probele enumerate în art. 117 Cod de procedură civilă, iar în conformitate cu art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor şi obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.
39. Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres, obligă instanța de apel să verifice circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite şi este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei şi să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.
40. Colegiul Civil reține că instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reținând-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însușirea motivelor instanței inferioare. (Hirro Balani c. Spaniei, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 § 43).
41. Potrivit recomandărilor avizului nr.11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenţia Comitetului de Miniştri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătoreşti, o motivaţie şi o analiză clară sunt cerinţele fundamentale ale hotărârilor judecătoreşti şi un aspect important al dreptului la un proces echitabil.
42. Totodată, Colegiul civil consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al apelantului, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea Gard Ruiz vs Spania (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag.26, Moreira Fereira vs Portugalia (nr.2) (Marea Cameră), 11 iulie 2017, parag. 84, 98).

43. Așadar, Colegiul civil reține că apelanții/reclamanți Petrea Maria, Țurcan Nina, Fornea Elena, Moșneguța Svetlana, Ucraineț Lidia, Călugări Olga, Odainic Maria și Țcaci Eugenia și-au exprimat dezacordul față de hotărârea primei instanțe, reiterând temeinicia pretențiilor privind repararea prejudiciului material, precum și necesitatea acordării prejudiciului moral în cuantumul solicitat.
44. La rândul său, apelantul/pârât, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, a contestat hotărârea primei instanțe invocând netemeinicia cererii de chemare în judecată, motivând lipsa calității procesuale active a reclamanților în cauza civilă soluționată prin Hotărârea Judecătoriei Botanica din 30 septembrie 1999, precum și prin raportare la despăgubirile acordate prin Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 14 februarie 2023.
45. Astfel, analiza instanței de apel se va axa exclusiv pe aspectele criticate de părți în apelurile respective, fără a extinde controlul judiciar asupra altor elemente ale cauzei nesupuse cenzurii.
46. Din materialele cauzei urmează că prin Hotărârea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 30 septembrie 1999 a fost admisă cererea de chemare în judecată a locatarilor căminului ***** din str. ***** ***** către S.A. ”SEMNAL” despre privatizarea odăilor din cămin, a fost obligată administrația S.A. ”SEMNAL” să prezinte locatarilor toate documentele necesare pentru privatizarea spațiilor locative în care locuiește legal fiecare locatar.
47. Prin Decizia Tribunalului Chișinău din 7 februarie 2000 a fost respinsă cererea de apel împotriva hotărârii menționate, iar prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 30 noiembrie 2000 – cererea de recurs împotriva deciziei Tribunalului.
48. Potrivit scrisorii executorului judecătoresc Guțu Svetlana din 15 februarie .2024 Titlu executoriu nr. 2-1239/1999 a fost transmis la executare, din oficiu, de către instanța judecătorească, în anul 2001, iar conform Notei informative a executorului judecătoresc Pașa Nicolae Pașa din 2 iulie 2012, adresată locatarilor căminului, în scopul executării documentului executoriu, executorul judecătoresc a ieșit la fața locului unde a constatat locatarii care locuiesc în căminul ***** din str. ***** *****, fapt confirmat prin procesele verbale din 25 octombrie 2010; 26 octombrie 2010; 27 octombrie 2010; 28 octombrie 2010.
49. Prin Hotărârea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău nr.27-309/12 din 5 aprilie 2013 s-a constatat ca fiind neîntemeiat refuzul executorului judecătoresc Pașa Nicolae de a înceta procedura de executare intentată în baza documentului executoriu nr.2-1239/99 și s-a dispus încetarea procedurii de executare a documentului executoriu nr.2-1239/99 emis de Judecătoria Botanica, ca fiind executat.
50. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani din 7 martie 2024 s-a admis cererea de revizuire înaintată de Furculiță Elena privind revizuirea hotărârii Judecătoriei Botanica (mun. Chișinău) din 5 aprilie 2013 și s-a casat hotărârea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 5 aprilie 2013.
51. În același timp, din suportul probatoriu urmează Hotărârea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 22 iunie 2012, prin care s-a admis parțial acțiunea mai multor reclamanți, printre care și: Petrea Maria, Țurcan Nina, Fornea Elena, Moșneguța Ion, Ucraineț Lidia, Calugari Olga, Odainic Maria, Tcaci Eugenia, s-a constatat încălcat dreptul reclamanților la executarea în termen rezonabil a hotărârii Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 30 septembrie 1999, irevocabilă la 30 noiembrie 2000, s-a încasat din bugetul de stat în beneficiul acestora a cîte 20 000 lei pentru fiecare, în rest cererea a fost respinsă.
52. Prin Decizia Curții Supreme de Justiție nr.2ra-3955/13 din 24 decembrie 2013 s-a menținut Hotărîrea nr.2-7263/2011 din 22 iunie 2012, însă, nefiind mulțumiți de soluțiile

instanțelor naționale, reclamanții s-au adresa la Curtea Europeană a Drepturilor Omului și prin Hotărîrea CtEDO în cauza Molceanu și alții contra R. Moldova din 14 februarie 2023 (cererea nr.429/13 și 8 alții vezi lista în anexă), Curtea Europeană a Drepturilor Omului a făcut următoarele constatări: ”pct.9. *...De asemenea, în cererile nr. 32156/14, chiar dacă sumele acordate cu titlu de prejudiciu moral pot fi considerate a priori rezonabile, reclamanții au suferit prelungiri ale duratelor de neexecutare care sunt semnificative și constituie o a doua încălcare la care instanțele nu au remediat-o*”; ”*pct.10.Avînd în vedere aceste împrejurări, Curtea apreciază trebuie respinsă obiecția invocată de Guvern cu privire la cererile nr.....32156/14”;* ”pct.16.*În ceea ce privește cererile ... *****2156/14, Curtea observă că hotărîrile definitive au fost pronunțate împotriva unei societăți private căreia statul i-a delegat gestiunea administrativă a unui bloc public. Curtea a spus deja că statul nu se poate sustrage de la responsabilitatea sa prin delegarea obligațiilor sale unor organizme private sau persoanelor fizice (Arnaboldi c.Italia, nr.43422/07 par.39-40, 14 martie 2019.) Rezultă că, în raport cu aceste două cereri, statul rămîne responsabil pentru neexecutarea hotărîrii favorabile reclamanților*.”; ”pct.18.*Mai mult, reține că, în ciuda recunoașterii unei încălcări a drepturilor lor de către instanțele interne, reclamanții din cererile ....32156/14 s-au confruntat cu omisiunea persistentă a autorităților de a executa hotărîri judecătorești care le privesc. În acest caz, ar fi nedrept să le cerem să introducă o nouă cale de atac în temeiul Legii nr.87/2011, pentru a denunța această durată suplimentară de neexecutare, cu atît mai mult cu cît, în faptele cauzei, Curtea poate lua în considerare din oficiu întreaga durată a procedurii de executare scursă pînă la această zi.”; ”pct.19.În consecință, Curtea constată că a existat o încălcare a articolelor 6 par.1 din Convenție și 1 din Protocolul nr.1 în cererile nr.... 32156/14”; ”pct.25. ...În consecință, în măsura în care deciziile în favoarea solicitanților în cererile nr...32156/14 rămîn neexecutate pînă în prezent, Curtea concluzionează că statul responsabil trebuie să asigure fără întîrziere executarea prin mijloace adecvate a deciziilor menționate”.*

53. Din Anexa la Hotărârea CtEDO în cauza Molceanu și alții contra R. Moldova (cererea nr.429/13 și 8 alții, în care se reține cererea nr.2156/14 Furculița și alții c. R.Moldova (depuse la 15 aprilie 2014) figurează următorii reclamanți: Petrea Maria, Țurcan Nina, Fornea Elena, Moșneguța Ion- tatăl reclamantei Moșneguța Svetlana, Ucraineț Lidia, Calugari Olga, Odainic Maria, Tcaci Eugenia.
54. Prin acțiunea înaintată la 10 noiembrie 2023, Petrea Maria, Țurcan Nina, Fornea Elena, Moșneguța Svetlana, Ucraineț Lidia, Călugări Olga, Odainic Maria și Țcaci Eugenia au invocat încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 30 septembrie 1999, reclamând termenul de neexecutare de 24 ani.
55. În contextul pretențiilor înaintate Colegiul civil reține prevederile art. 123 alin. (2) Cod de procedură civilă, care condiționează că ”*faptele stabilite printr-o hotărîre judecătorească irevocabilă într-o cauză civilă soluţionată anterior în instanţă de drept comun sau în instanţă specializată sînt obligatorii pentru instanţa care judecă cauza şi nu se cer a fi dovedite din nou şi nici nu pot fi contestate la judecarea unei alte cauze civile la care participă aceleaşi persoane*”.
56. În conformitate cu art. 254 alin. (2) Cod de procedură civilă ”*rămân irevocabile hotărârile judecătoreşti emise în primă instanţă, după expirarea termenului de apel, dacă participanții interesați nu au exercitat calea de atac corespunzătoare; emise de instanţa de apel, după*

expirarea termenului de recurs, dacă participanţii interesaţi nu au exercitat calea de atac corespunzătoare; emise de instanţa de recurs, după examinarea recursului".

57. Totodată, alin. (4) al aceluiași articolul prevede că *" hotărârea judecătorească irevocabilă este obligatorie pentru persoana în al cărei interes a fost pornit procesul de către organele şi persoanele specificate la art. 7 alin. (2)".*
58. În acest aspect, art. 16 alin.(1) Cod de procedură civilă statuează că *"hotărârile, încheierile, ordonanţele şi deciziile judecătoreşti definitive, precum şi dispoziţiile, cererile, delegaţiile, citaţiile, alte adresări legale ale instanţei judecătoreşti, sunt obligatorii pentru toate autorităţile publice, asociațiile obștești, persoanele oficiale, organizaţiile şi persoanele fizice şi se execută cu strictețe pe întreg teritoriul Republicii Moldova*".
59. Conform art. 70 alin. (1) Codul de executare *"documentul executoriu va fi executat în termenul indicat în el sau, în cazul în care nu este indicat, într-un termen rezonabil. Criteriile de determinare a termenului rezonabil sunt: complexitatea procedurii de executare, comportamentul participanţilor la procedura de executare, interesul creditorului şi conduita executorului judecătoresc",* iar alin. (2) a aceluiași articol stabilește că *"executorul judecătoresc urmează să întreprindă imediat toate acţiunile necesare în vederea executării hotărârii judecătoreşti. Dacă legea nu prevede altfel, termenul dintre acţiunile complexe ce urmează a fi întreprinse de executorul judecătoresc nu va depăşi 15 zile. Curgerea acestui termen se suspendă pe durata suspendării sau amânării executării, strămutării procedurii de executare, imposibilităţii executorului judecătoresc de a acţiona din motive ce nu depind de voinţa sa, precum şi în cazul în care nu au fost avansate cheltuielile necesare pentru efectuarea actului următor".*
60. În conformitate cu art.2 alin.(1)-(2) Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătoreşti nr. 87/21.04.2011 "*orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătoreşti poate adresa în instanţă de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări şi repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condiţiile stabilite de prezenta lege şi de legislaţia procesuală civilă. Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătoreşti se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare reclamant) ".*
61. Potrivit art. 2 alin.(4)-(6) Legii menționate *" prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti se repară indiferent de vinovăţia instanţei de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătoreşti sau a instituţiei de stat debitoare. Prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o autoritate căreia statul ia delegat atribuţii de autoritate publică prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti se repară de către stat. Reparaţia prejudiciului se face de la bugetul de stat. Mărimea reparaţiei prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti se stabileşte de instanţa de judecată în fiecare caz în parte, în funcţie de circumstanţele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum şi de pretenţiile*

invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanţei de judecată şi a autorităţilor relevante, de durata încălcării şi de importanţa procesului pentru reclamant".

62. În conformitate cu prevederile art.4 Legii nr.87 *" sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare şi suportarea costurilor şi cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului".*
63. Art. 5 alin. (1) din Legea indicată supra prevede că *"în urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti, instanţa de judecată decide asupra acordării unei satisfacţii echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum şi a costurilor şi a cheltuielilor de judecată".*
64. Instanța de apel menționează că scopul Legii nr. 87/21.04.2011 constituie crearea în Republica Moldova a unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecarea în termen rezonabil şi a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătoreşti. Este unul din principalele mecanisme interne prin care se tinde la respectarea termenului optim şi previzibil de soluţionare al procesului.
65. Potrivit art. 1 alin. (2) din Legea enunţată, aplicarea şi interpretarea termenelor din această lege se face prin prisma legislaţiei naţionale, a prevederilor Convenţiei Europene pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale şi a jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului.
66. Așa dar, instanța de apel reține că în cauza CtEDO Hornsby versus Grecia (hot. 19.03.1997) Curtea a menționat că dreptul de acces la justiție garantat de art. 6 alin. (1) CEDO, ar rămâne iluzoriu dacă sistemul legal intern al statului ar permite ca o hotărâre definitivă şi obligatorie să rămână inoperantă, în detrimentul uneia dintre părţi. Este de neconceput ca articolul 6 să descrie în detaliu garanţiile procedurale oferite părţilor - proceduri care sunt echitabile, publice şi se desfăşoară într-un termen cât mai scurt cu putinţă - fără a proteja executarea hotărârilor judecătoreşti. În interpretarea articolului 6, executarea unei hotărâri judecătoreşti trebuie privită ca parte integrantă a unui „proces".
67. În cauza CtEDO (Immobiliare Saffi vs Italia, § 74) Curtea a menţionat că chiar dacă putem admite că statele contractante, în anumite circumstanţe excepţionale, în limitele marjei de apreciere care le este oferită de convenţie în materia reglementării folosirii bunurilor, pot interveni într-o procedură de executare a unei hotărâri judecătoreşti, o asemenea intervenţie nu poate avea ca efect împiedicarea, invalidarea sau întârzierea executării cu atât mai mult acestea nu pot repune în discuţie problema fondului acestei hotărâri.
68. În cauzele CtEDO Koltsov v. Russia, nr.41304/02, §16, Petrushko v. Russia, *****6494/02, §18, 24 februarie 2005 şi Metaxas v. Greece, nr.8415/02, §19 este menţionat că unei persoane care a obţinut o hotărâre judecătorească executorie împotriva statului, ca urmare a soluţionării litigiului în favoarea sa, nu i se poate cere să recurgă la proceduri de executare pentru a obţine executarea acesteia.
69. În cauza Wierciszewska c. Poloniei (par. 43) CtEDO a statuat că rezonabilitatea duratei procedurilor trebuie evaluată în lumina circumstanțelor cauzei și cu referire la criteriile stabilite de jurisprudența sa, în special complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului și a autorităților relevante și care a fost miza pentru reclamant în litigiu. În cauzele CtEDO

Josan contra Moldovei, §18, Mazepa contra Moldovei, § 42, Holomiov contra Moldovei, § 137 este menţionat că rezonabilitatea duratei procedurilor trebuie evaluată în lumina circumstanţelor cauzei şi cu referinţă la următoarele criterii de apreciere complexitatea cauzei, comportamentul părţilor care include aprecierea comportamentului reclamantului şi a autorităţilor, şi miza (interesul) pentru reclamant.

70. În speță, Colegiul civil observă că, într-adevăr, din conținutul Hotărârii Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 30 septembrie 1999 rezultă că instanța a admis cererea de chemare în judecată formulată în mod colectiv de locatarii *****din str. ***** ***** împotriva S.A. „SEMNAL”, fără a individualiza în mod expres, în cuprinsul dispozitivului sau al considerentelor, numele concrete ale fiecărui reclamant și o asemenea formulare generică – „locatarii căminului” – nu permite identificarea nemijlocită a părților în sens procesual strict, cu consecințe asupra calificării calității procesuale active a persoanelor care ulterior pretind drepturi izvorâte din respectiva hotărâre.
71. Pe de altă parte, lipsa nominalizării explicite a reclamanților în hotărârea respectivă nu a împiedicat constatarea existenței unei încălcări a drepturilor acestora la executarea în termen rezonabil a acesteia, întrucât printr-o hotărâre anterioară, rămasă irevocabilă, instanța a admis acțiunea mai multor reclamanți, printre care și: Petrea Maria, Țurcan Nina, Fornea Elena, Moșneguța Ion, Ucraineț Lidia, Calugari Olga, Odainic Maria, Tcaci Eugenia și a constatat încălcarea dreptului lor la executarea în termen rezonabil a hotărârii Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 30 septembrie 1999.
72. Astfel, Colegiul civil menționează că prima instanță corect a reținut că prin Hotărârea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 22 iunie 2012 s-a admis parțial acțiunea mai multor reclamanți, printre care și: Petrea Maria, Țurcan Nina, Fornea Elena, Moșneguța Ion, Ucraineț Lidia, Calugari Olga, Odainic Maria, Tcaci Eugenia, s-a constatat încălcat dreptul reclamanților la executarea în termen rezonabil a hotărârii Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 30 septembrie 1999, irevocabilă la 30 noiembrie 2000, s-a încasat din bugetul de stat în beneficiul acestora a cîte 20 000 lei pentru fiecare, iar prin Hotărîrea CtEDO în cauza Molceanu și alții contra R. Moldova din 14 februarie 2023 s-a stabilit recunoașterea unei încălcări a drepturilor reclamanților la executarea în termen rezonabil a hotărârii de către instanțele interne.
73. Respectiv, Colegiul, reiterând că în lumina principiului autorității de lucru judecat constatările reținute în mod irevocabil cu privire la calitatea de victimă a reclamanților/apelanților se bucură de prezumția absolută de adevăr și nu pot fi contrazise printr-o altă hotărâre, conchide că neexecutarea continuă a hotărârii Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 30 septembrie 1999 constituie o încălcare a dreptului Petrea Mariei, Țurcan Ninei, Fornea Elenei, Moșneguța Svetlanei, Ucraineț Lidiei, Calugari Olgăi, Odainic Mariei și Tcaci Eugeniei la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești şi prezintă o violare a dreptului subiectiv al ultimelor, garantat de art. 6 par. (1) CEDO.
74. Colegiul respinge ca neîntemeiată poziția reprezentantului apelantului/pârâtului Ministerului Justiției cu privire la acest aspect, or, răsturnarea puterii lucrului judecat, printr-o reluare a judecării într-o nouă acțiune între părți, determină o instabilitate a raporturilor juridice civile, care, odată stabilite printr-o hotărâre judecătorească cu caracter irevocabil, intră în sfera raporturilor de ordine publică, pe care părțile nu le pot modifica nici în situația în care ar exista acordul lor.
75. Mai mult, Colegiul apreciază poziția reprezentantului apelantului/pârâtului Ministerului Justiției ca una contradictorie, or, pe de o parte, se contestă calitatea de victimă a

reclamanților, iar pe de altă parte, se insistă că reclamanții deja au fost despăgubiți de CtEDO.

76. În această ordine de idei, Colegiul conchide că prima instanță legal și întemeiat a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii și justificat a constatat încălcarea dreptului reclamanților la executarea în termen rezonabil a hotărârii Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 30 septembrie 1999 în perioada 14 februarie 2023 – 14 martie 2024.
77. Cu privire la cel din urmă aspect, Colegiul civil menționează că prima instanță corect a reținut că CtEDO, la pronunțarea hotărârii din 14 februarie 2023 a luat în considerare din oficiu întreaga durată a procedurii de executare scursă pînă la acea zi.
78. În consecința celor relatate și având în vedere că în urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, precum și principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, Colegiul constată ca fiind justificată soluția instanței de fond privind încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul reclamanților/apelanților a prejudiciului material cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești în mărime de câte 12 000 lei pentru fiecare.
79. Aici, Colegiul civil relevă că unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă şi integrală despăgubire
80. În temeiul jurisprudenței CEDO, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu şi nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor şi nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.
81. Respectiv, în litigiul dedus judecății, Colegiul civil consideră întemeiat raționamentul instanței de fond, prin care a constatat că suma de 12000 lei, pentru repararea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzei civile, constituie o satisfacție echitabilă a despăgubirilor şi ar atinge scopul şi finalitatea prevăzută de lege, având în vedere că la aprecierea cuantumului solicitat de reclamanți, instanța a ținut cont că continuarea neexecutării hotărârii instanței ar putea afecta sentimentul de dreptate pentru reclamanți frustrările și retrăirile avute.
82. Prin urmare, instanța de apel va respinge afirmațiile apelantului Ministerul Justiției cu privire la faptul că instanța de fond neîntemeiat a dispus încasarea din contul bugetului de stat a acestui prejudiciu, or, la caz s-a stabilit cu certitudine întrunirea condițiile de reparare a prejudiciului prin prisma Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, iar simpla constatare a încălcării dreptului nu va răspunde criteriului echității.
83. Colegiul civil nu poate admite afirmațiile reclamanților/apelanți cu privire la faptul că suma compensației morale admisă de către instanța de judecată nu este rezonabilă în raport cu prejudiciul cauzat, avînd în vedere că la determinarea cuantumului compensației prejudiciului moral cauzat, instanța de fond, s-a bazat pe jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului care susține că aprecierea prejudiciului moral urmează să se facă în raport cu un șir de criterii bine prestabilite, precum și specifică faptul că la aprecierea compensațiilor survenite în baza prejudiciului moral obligatoriu se va lua în considerație

principiul general al echității, iar suma nu trebuie să fie vădit disproporționată de suferințele cauzate sau de alte cauze similare, apreciind că suma de 12000 lei este una rezonabilă.

84. Referitor la pretenția reclamanților/apelanților cu privire la repararea prejudiciului material cu titlu de costuri ale apartamentelor, în dependență de numărul de persoane care constituie componența familiei care locuiesc în aceste apartamente, împreună cu reclamanții este de remarcat că atunci când în temeiul Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 se discută durata executării procedurilor judiciare, prejudiciul material poate apărea exclusiv în cazul când există o legătură de cauzalitate între pretinsa violare a dreptului la durata rezonabilă a procedurilor și pierderi materiale datorită imposibilității de a se folosi de drepturi pecuniare sau de a se bucura de fructele acestora (a se vedea Boboc v. Moldova nr. 27581/04, §44-45, 04 noiembrie 2008 și Cravcenco v. Moldova, nr. 13012/02, §64-67, 15 ianuarie 2008).
85. Colegiul civil respinge argumentele reprezentantului apelanților în susținerea cerinței privind încasarea prejudiciului material, or, din momentul ce hotărârea judecătorească nu poate fi evaluată din punct de vedere pecuniar, nu poate fi determina legătura de cauzalitate între încălcarea termenului rezonabil şi prejudiciu material.
86. Astfel, Colegiul recunoaște corectă motivarea primei instanțe cu privire la netemeinicia acestei pretenții a reclamanților, iar pentru a nu admite repetări inutile, o va însuși.
87. Cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată, instanța de apel reține următoarele. În conformitate cu prevederile art. 94 alin.(1) Cod de procedură civilă *" instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acţiunea reclamantului a fost admisă parţial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporţional părţii admise din pretenţii, iar pîrîtului – proporţional părţii respinse din pretenţiile reclamantului",* iar potrivit art. 90 lit. i) Cod de procedură civilă *" din cheltuielile de judecare a cauzei fac parte cheltuielile de asistenţă juridică".*
88. Art. 96 alin. (1) Cod de procedură civilă stabilește că *"instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile ei de asistenţă juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare şi rezonabile",* iar alin. (1^1) a aceluiași articol prevede că *"cheltuielile menţionate la alin.(1) se compensează părţii care a avut cîştig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat".*
89. Totodată, în temeiul art. 63 alin.(2) din Legea cu privire la avocată nr. 1260/19.07.2002 *"mărimea onorariului se stabileşte prin acordul părţilor şi nu poate fi schimbată de autorităţile publice sau de instanţa de judecată".*
90. Așadar, Colegiul conchide că prima instanță, corect a menționat că cheltuielile pentru asistență juridică acordată urmează a fi puse în sarcina părții care a pierdut procesul și a concluzionat necesitatea încasării sumei de 3500,00 lei pentru fiecare reclamant, or, acestea au fost realmente angajate, fapt ce se dovedește prin bonul de plată, au fost necesare, or, actele cauzei certifică implicarea avocatului în activități de acordare a asistenței juridice în procesul civil din speță, precum și sunt rezonabile ca mărime.
91. Faţă de cele ce preced şi, având în vedere că argumentele invocate de către apelanți nu pot constitui temei de admitere a cererilor de apel declarate, Colegiul civil reiterează concluzia de a le respinge și a menține hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 14 martie 2024.

92. În conformitate cu prevederile art.385 lit. a), art.390 Cod de procedură civilă, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,

d e c i d e :

Se resping cererile de apel declarate de avocatul Osoian Lilian în interesele Petrea Mariei, Țurcan Ninei, Fornea Elenei, Moșneguța Svetlanei, Ucraineț Lidiei, Calugari Olgăi, Odainic Mariei și Tcaci Eugeniei și de reprezentantul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Pantea Daniel.

Se menține hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 14 martie 2024, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Petrea Maria, Țurcan Nina, Fornea Elena, Moșneguța Svetlana, Ucraineț Lidia, Calugari Olga, Odainic Maria, Tcaci Eugenia împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Guțu Svetlana, privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Decizia este definitivă, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni din data comunicării deciziei integrale.

Președintele completului Ruxanda Pulbere

Judecători Dorin Dulghieru

Andrei Cașcaval